

Sr. D. Valentín González Formoso
Presidente da Deputación da Coruña

MANUEL MONGE GONZÁLEZ, sociólogo, investigador da simboloxía franquista, vítima do fascismo, [REDACTED]

Son vítima do fascismo por partida dobre. A nivel persoal porque en 1968 estiven mes e medio no cárcere de Basauri (Vizcaya) onde coincidín con presos políticos, entre outros, con Nicolás Redondo, dirixente da UXT, e o pintor Agustín Ibarrola. En decembro de 1973 estiven dous meses no cárcere da Coruña coincidindo co *Proceso 1.001* contra dirixentes de CCOO. Pasei dúas veces pola Comisaría da Coruña. Fun despedido na ditadura do Colexio Tirso de Molina de Ferrol en 1973 “por faltas inxustificadas ao traballo” (estaba no cárcere) e despedido en 1974 do colexio público Ibáñez Martín de Ferrol “por orden gubernativa”. E a nivel familiar porque nun pobo como Dueñas (Palencia) de 3.000 habitantes, onde vivían meus pais, foron asasinadas 125 persoas (25 delas mulleres) polo fascismo, despois da sublevación do 18 de xullo de 1936 contra o goberno lexítimo da República. Entre esas vítimas había, polo menos, catro persoas da miña familia.

INFORMA

A Deputación da Coruña, que Vostede preside (gobierno PSdeG e BNG), **aínda conserva 38 símbolos franquistas** após 15 anos da aprobación en 2007 da Lei de Memoria Histórica e sete meses da aprobación da Lei de Memoria Democrática (LMD). Considero que esta situación é unha ilegalidade, unha vergoña para a Deputación da Coruña, un desprestixio da democracia e unha ofensa e humillacións para as vítimas do franquismo.

Por outra parte, **na provincia da Coruña existen 400 símbolos franquistas**, entre eles, 169 no concello da Coruña, 52 en Santiago, 47 en Ferrol, 16 en Betanzos, 10 en Ortigueira.

O artigo 36.1 da Lei de Memoria Democrática sinala: “A Administración Xeral do Estado confeccionará en colaboración co resto das administracións públicas **un catálogo de símbolos e elementos contrarios á memoria democrática**, incorporándose ao mesmo en todo caso os datos subministrados polas comunidades autónomas, e conterá a relación de elementos que deban ser retirados ou eliminados, nos termos do artigo 35. E o artigo 36.2: “**Poderán incluírse no mesmo aqueles elementos que se soliciten polas vítimas, os seus familiares ou as entidades memorialistas**, en defensa de seu dereito ao honor e a dignidade, ou resulten de estudos e traballos de investigación”.

Vostede recibiu dous escritos sobre a simboloxía franquista na Deputación da Coruña, que entreguei por rexistro: o primeiro (28 páxinas) o 27 de decembro de 2018, e o segundo (40 páxinas) o 13 de novembro de 2019. Non tiven resposta e 45 meses despois continúan eses restos do franquismo. Resumo o contido deses escritos:

INCUMPRIMENTO DE ACORDOS E DAS LEIS VIXENTES

A Deputación da Coruña non executa os acordos aprobados

O Pleno da Deputación da Coruña de **29 de xullo de 2016** sentaba as bases para acabar coa simboloxía franquista e sinalaba nun acordo, aprobado por **unanimidade**: “A importancia de proseguir coas accións dirixidas a recuperar e dignificar a memoria das vítimas da represión exercida despois do golpe militar de 1936, **eliminar os símbolos, as denominacións e as referencias franquistas de rúas e edificios públicos**”.

O Pleno de **26 de outubro de 2018** aprobaba, sen ningún voto en contra, as seguintes medidas: “Instar os concellos da provincia ao cumprimento da Lei de Memoria Histórica, eliminando os restos de simboloxía franquista (escudos, insignias, placas, nomenclátor das rúas, inscricións etc), distincións, nomeamentos, **títulos honoríficos e honores a golpistas, franquistas** e demais formas de exaltación e enalteceamento individual ou colectivo da sublevación militar de 1936 e do franquismo, dos seus dirixentes ou das organizacións que sustentaron o réxime ditatorial”.

Os grupos da Deputación da Coruña (PSdG-PSOE, Partido Popular, Alternativa dos Veciños, BNG-Asembleas Abertas, Compostela Aberta, Marea Atlántica,) aprobaban no Pleno de **29 de marzo de 2019 por unanimidade** esta “Declaración institucional sobre a retirada de honras e distincións a persoas vencelladas ao levantamento militar de 1936 e ao franquismo”:

Dando continuidade á Declaración Institucional do pleno da Deputación da Coruña do 29 de xullo de 2016 sobre a retirada dos títulos honoríficos e distincións concedidas por esta institución a Francisco Franco Baamonde e dando igualmente cumprimento á lei da memoria histórica 52/2007, de 26 de decembro, **a Deputación da Coruña declara a vontade de revocar todas as honras e distincións concedidas pola Deputación provincial da Coruña a persoas vencelladas con feitos e prácticas represivas realizadas durante o golpe de Estado de xullo de 1936 e a ditadura franquista**, así como á retirada de simboloxía propia dese réxime antidemocrático nos edificios pertencentes á institución provincial.

Ante esta situación, todos os grupos políticos que compoñen a Corporación da Deputación Provincial da Coruña acordan: 1. Proceder ao longo de 2019 a aprobar un novo Regulamento de Honras e Distincións. 2. Elaborar un catálogo de honras, distincións e simboloxía franquista. 3. Incoar o correspondente expediente, seguindo os procedementos oportunos para invalidar todas as distincións, nomeamentos, títulos honoríficos e demais formas de exaltación de persoas vencellas ao levantamento militar do 36 e á represión da ditadura, así como para eliminar a simboloxía franquista nos edificios pertencentes á institución provincial”

A Deputación da Coruña tampouco executou os acordos do Parlamento Galego:

Proposición non de Lei, aprobaba o 26 de marzo de 2008, instando a Xunta a “eliminar de todos os edificios públicos dependentes da súa administración toda a simboloxía fascista e a promover a

supresión dos nomes de edificios que fan **referencia a persoeiros representantes ou partidarios da ditadura franquista**".

No Debate anual de 7 de outubro de 2008 o Parlamento Galego aprobaba por **unanimidade** esta Resolución: "O Parlamento de Galicia insta a Xunta de Galicia a proseguir coas accións dirixidas a recuperar e dignificar a memoria das vítimas da represión exercida na Guerra Civil e durante o franquismo, eliminar os símbolos, as denominacións e as referencias franquistas de rúas e edificios públicos".

O Parlamento Galego aprobaba, por **unanimidade**, unha declaración institucional o 18 de xullo de 2016 de "condena do golpe de Estado perpetrado por Franco o 18 de xullo de 1936, o réxime ditatorial consecuencia dese golpe de Estado e os crimes e represión exercidas sobre as persoas vencidas". "**Eliminar os símbolos, as denominacións e referencias franquistas de rúas e edificios públicos**".

A Deputación da Coruña incumpre a Lei de Memoria Democrática (LMD)

Artigo 35.1 da LMD: "Considéranse **elementos contrarios á memoria democrática** as edificacións, construcións, escudos, insignias, placas, calquera outros elementos ou obxectos pegados a edificios públicos ou situados na vía pública nos que se realicen mencións conmemorativas en **exaltación, persoal ou colectiva, da sublevación militar e da Ditadura, dos seus dirixentes, participantes no sistema represivo** ou das organizacións que sustentaron a ditadura e as unidades civís ou militares de colaboración entre o réxime franquista e as potencias do eixo durante a Segunda Guerra Mundial" [División Azul].

O artigo 40 da LMD sobre revisión de recoñecementos, honores e distincións, sinala: "As administracións públicas adoptarán as medidas oportunas para revisar de oficio ou retirar a concesións de recoñecementos, honores e distincións anteriores á entrada en vigor desta lei que resulten manifestamente incompatíbeis cos valores democráticos e os dereitos e liberdades fundamentais, que comporten exaltación ou enaltecemento da sublevación militar, a Guerra ou a Ditadura ou que houbesen sido concedidas con motivo de haber formado parte do aparato represivo da ditadura franquista".

Artigo 1.1 da LMD: "A presente lei ten por **obxecto** a recuperación, salvagarda e difusión da memoria democrática, entendida como coñecemento da reivindicación e **defensa dos valores democráticos e os dereitos e liberdades fundamentais**".

E o artigo 41.1 da LMD, "en atención ao obxecto desta lei", **retira os títulos nobiliarios**, concedidos na ditadura, de "Grandeza de España a don **Fernando Suárez de Tangil y de Angulo**" (1952), e o título de Conde de Fenosa a **Pedro Barrié de la Maza** (1971). Pero a Deputación da Coruña mantén a distinción de Fillo Adoptivo da provincia a Suárez de Tangil e a Medalla de Ouro a Pedro Barrié.

A sentenza do Tribunal Supremo (TS) sobre o **alcance e significado do concepto de exaltación**, axuda a establecer os criterios para a eliminación de elementos contrarios á memoria democrática.

Esa sentenza da Sala do Contencioso Administrativo do Tribunal Supremo de 15 de decembro de 2022, sobre a retirada en Madrid da rúa do Xeneral Asensio Cabanillas, que marca xurisprudencia, resolve que para retirar unha rúa ou distinción dunha persoa non é necesario demostrar a participación nos tres feitos históricos recollidos na lei: sublevación militar, guerra civil e ditadura, senón que se considera un acto de exaltación se participou nun deles.

A Orde da Ministra de Defensa de decembro de 2009 referíase á **retirada de nomes de “militares e accións de guerra”**. Cambiaba, entre outras, o nome da Academia General Básica de Suboficiales de Talam (Lleida) que levaba o nome de General Martín Alonso, militar golpista e ministro do Exército. Cambiaba a denominación de rúas dedicadas a accións de guerra como Castillo de Olite (buque sublevado) e de militares golpistas como o “heroico” General Moscardó, General Yagüe e General Varela. Pero a Deputación da Coruña mantén desde 1937 a distinción de Fillo Adoptivo e Predilecto da Coruña a Martín Alonso e outros significados militares golpistas

A Comisión Permanente do Consello Escolar do Estado constataba na súa reunión de 5 de febreiro de 2008 que “en numerosos centros educativos teñen escudos, insignias, placas e outros obxectos ou mencións conmemorativas nas súas dependencias, ou a súa propia denominación é unha exaltación persoal ou colectiva da ditadura franquista, que é inaceptable nunha democracia como a nosa”. E en aplicación da Lei da Memoria Histórica, aprobaba unha resolución na que solicitaba ás comunidades autónomas e entidades locais a retirada dos **vestixios relativos á Guerra Civil e a Ditadura franquista** dos centros docentes. Pero a Deputación da Coruña mantén dous centros de ensino dependentes da deputación co nome de presidentes na ditadura: Rafael Puga e Emilio Romay.

Por outra parte, a **Convención Municipal do PSOE**, celebrada en Valencia no pasado mes de abril na que Vostede participou, como candidato á alcaldía de As Pontes e como Secretario Xeneral do PSdeG, aprobaba un programa marco para as eleccións municipais de 28 de maio de 2023, que concretaba medidas para a eliminación da simboloxía franquista. Como publicaron os medios de comunicación, o PSOE impulsará a eliminación de vestixios que exalten o golpe, a ditadura ou enaltezan aos seus protagonistas con especial atención ao rueiro, as denominacións de centros públicos, así como a concesión de recoñecementos, honores e distincións aos mesmos. Se o artigo 1.3 da LMD declara “ilegal o réxime xurdido da contenda militar iniciada co golpe militar de 18 de xullo de 1936”, entendo que, ademais dos participantes no golpe e na represión, son tamén unha exaltación da ditadura a permanencia de rúas, retratos e distincións a cargos públicos e dirixentes da ditadura, como ministros, alcaldes, gobernadores civís, presidentes de deputacións, procuradores na Cortes franquistas, etc., todos eles ilegais.

A DEPUTACIÓN DA CORUÑA ESTÁ INFORMADA DA SIMBOLOXÍA FRANQUISTA

No primeiro dos citados escritos, que entregaba, como sociólogo e a título particular en 2018, incluía unha relación da simboloxía franquista, unha xustificación para a súa eliminación e unha

referencia a iniciativas noutras deputacións e concellos do Estado. E tamén algunhas propostas de actuación en cumprimento dos acordos plenarios, entre outras:

Retirada da simboloxía franquista (retratos) do propio Palacio Provincial, así como as **distincións honoríficas** concedidas durante a ditadura a presidentes, vicepresidentes da Deputación, militares golpistas, ministros, dirixentes do franquismo; cambiar o nome de **dous centros de ensino** dependentes da Deputación, que levan o nome de dous presidentes na ditadura.

Realización dun **censo da simboloxía franquista** (rúas, placas, distincións honoríficas a golpistas e cargos públicos da ditadura) en todos os concellos.

Anulación de todos os expedientes de funcionarios da Deputación sancionados, depurados ou represaliados.

Realización dunha homenaxe as represaliadas, colocando unha **placa na entrada do Palacio Provincial, con referencia a cargos públicos e traballadores**.

Sinalización dos lugares da memoria en todos os concellos cunha placa xenérica que leve tamén unha explicación específica de cada lugar.

Creación dun **Comité de Expertos da Memoria Histórica** que catalogue esa simboloxía franquista (rúas, placas, cruces dos caídos, retratos, distincións honoríficas etc) en todos os concellos. Realizado ese catálogo, os concellos recibirán unha notificación sobre a existencia desa simboloxía franquista no seu municipio, indicando que se queren seguir recibindo subvencións deberían retirala no prazo de seis meses. Outras institucións xa tomaron este tipo de iniciativas. Así, a instancia da Deputación, que preside o PSOE, o Comité de Expertos da Memoria Histórica de Badajoz catalogou en decembro de 2017 un total de 253 símbolos franquistas nos concello da provincia, que deberían retirarse no prazo de tres meses.

Recomendación para que os **alcaldes represaliados na República teñan un nome de rúa, que se favoreza os nomes de mulleres** e que, sempre que sexa posíbel, se recupere o nome popular ou antigo da rúa

O segundo escrito de 2019, que entregaba como ex preso da ditadura, incluía esta información:

O manifesto **NON QUEREMOS O “CAMARADA FRAGA” COMO FILLO ADOPTIVO**, promovido por 44 presas e presos políticos de Galiza na ditadura, presentado en decembro de 2018, era apoiado por 56 entidades e 63 historiadoras/es de Galiza.

O Pleno de Ferrol de 25 de abril de 2019 aprobaba (votos a favor do PSOE, Ferrol en Común e BNG) unha moción para retirar a Manuel Fraga Iribarne a distinción de Fillo Adoptivo –concedida en 1965, cando era ministro da ditadura– e eliminar toda a simboloxía franquista que está pendente. Sabemos que a Deputación da Coruña aínda conserva a distinción de Fillo Adoptiva a Manuel Fraga Iribarne, concedida na ditadura en 1965. Sabemos que aínda permanecen 35 símbolos franquistas, pendentes de retirar. E sabemos que na provincia da Coruña hai máis de 200 símbolos franquistas.

Ofrecemos a nosa colaboración para participar, como presas e presos políticos na ditadura, en calquera Comisión ou organismo que se puidese constituír para a eliminación da simboloxía do franquismo porque o noso colectivo é o máis interesado en acabar cos retos do franquismo a través da aplicación da Lei de Memoria Histórica.

Neste escrito sinalaba que, como un dos primeiros resultados do acordo plenario de 29 de marzo de 2019, foi retirado o retrato do xeneral golpista Severiano Martínez Anido, que estaba na 2º planta do palacio provincial (obra realizada en 1928 polo pintor Fernando Álvarez de Sotomayor). E lembraba que no traballo pola recuperación da Memoria Histórica a Deputación da Coruña tomou iniciativas como a condena do golpe de Estado de 1936 e da ditadura, retirar as distincións a Francisco Franco Bahamonde etc. tomados no Pleno de 29-7-2016. Publicación do libro *Xeración Perdida Coruña 36*, sobre a represión de cargos institucionais en todos os concellos. Homenaxe ás vítimas, Constitución da Xunta por Devolución do Pazo de Meirás, un acto no Teatro Colón o 4 de decembro de 2018 etc.

O escrito recollía en 26 páxinas información que xustificaba a retirada de retratos de presidentes da deputación, así como das distincións honoríficas.

SIMBOLOXÍA FRANQUISTA NA DEPUTACIÓN DA CORUÑA (38)

A. RETRATOS DE PRESIDENTES NO SALÓN DE PLENOS (7)

1497 Juan José Barcia Goyanes. (29-10-1938 a 28-10-1939). Autor: “A. Carpo 2007” (Alberto Álvarez Martín)

49 Emilio Romay Montoto. (1929-1930 e 1939-1950). Autor: Luis Mosquera 1951.

715 Diego Delicado Maraño. (1950-1961). Rogelio Puente 1990.

714 Rafel Puga Ramón. (1961-1970). Rogelio Puente 1990.

544 Ángel Porto Anido. (1970-1974). “Toledano 1977” (Ángel Toledano).

144 Lino Rodríguez Madero. (1974-1977). “Argüelles 1983” (Julio Argüelles”).

709 Manuel Fraga Solar (1977-1979). Rogelio Puente 1990.

B. DISTINCIÓNS HONORÍFICAS (28)

Fillos adoptivos (17)

Enrique Cánovas Lacruz (5-1-1937). Golpista, xefe da guarnición que se subleva na Coruña.

Florentino González Vallés (5-1-1937). Golpista, tenente coronel da Garda Civil e Gobernador.

Luís Tovar Alonso (5-1-1937). Golpista. Tenente Coronel e Xefe de Estado Maior Provisional.

Pablo Martín Alonso (5-1-1937). Golpista, coronel do Rexemento Zamora, ministro do Exército.

José Antonio Girón de Velasco (25-9-1950). Falanxista, ministro de Traballo na ditadura.

Rafael Hierro Martínez (24-3-1951). Gobernador Civil e Director Xeral de Seguridade

Diego Salas Pombo. (29-8-1951). Falanxista, Gobernador, procurador nas Cortes franquistas.

Fernando Suárez de Tangil (25-5-1952). Vicepresidente das Cortes, ministro na ditadura.

Antonio Pedrosa Latas (27-6-1953). Falanxista, participou na represión.

Francisco Delgado Serrano (28-7-1953). Golpista, Capitán Xeral de Galiza na ditadura.

José Manuel Pardo Santayana (27-11-1953). Falanxista, Gobernador Civil da Coruña.

Cirilo Cánovas García (26-10-1959). Falanxista, ministro de Agricultura na ditadura.

Fermín Gutiérrez de Soto (27-2-1960). Golpista, Capitán Xeral de Galiza na ditadura.

Cristóbal Graciá Martínez (29-8-1960). Falanxista, Gobernador Civil da Coruña.

Manuel Fraga Iribarne (27-11-1965). Ministro de Información e Turismo na Ditadura.

Laureano López Rodó (27-11-1965). Ministro de Planificación e Desenvolvemento na ditadura.

Gonzalo Fernández de la Mora y Mon (19-5-1973). Ministro de Obras Públicas na ditadura.

Filios predilectos (7)

Emilio Romay Montoto (10-2-1950). Presidente da Deputación na ditadura.

Constantino Lobo Montero (27-3-1951). Militar, participou na sublevación de 1936.

Salvador Moreno Fernández (29-8-1951). Golpista, Almirante da Armada. Ministro.

José María Rivero de Aguilar Otero (28-12-1951). Militar golpista.

José Fariña Ferreño (27-6-1953). Fascista, enlace dos golpistas cos sublevados de Andalucía.

Francisco Núñez Rodríguez (28-11-1968). Militar golpista.

Enrique Salgado Torres (30-7-1970). Falanxista, participou na represión.

Medalla de Ouro (3)

Evaristo Martín Freire (26-3-1966). Falanxista, golpista, Gobernador Civil da Coruña.

Pedro Barrié de la Maza (17-5-1971). Financiou o exército sublevado en 1936, participou na depuración do persoal do Banco Pastor, promotor do espolio do pazo de Meirás e Casa Cornide para beneficiar á familia do ditador Franco.

Enrique Salgado Torres (1963).

Medalla de Prata (1)

Javier Pardo Bedia (12-7-1969). Vicepresidente da Deputación.

C. CENTROS DE ENSINO (2)

IES Rafael Puga Ramón

Fogar Infantil Emilio Romay

D. PLACAS (1): “Polideportivo Calvo Sotelo” no vello IES Calvo Sotelo.

OS PRINCIPAIS RESPONSÁBEIS DA SUBLEVACIÓN DE 1936 SON HOXE FILLOS ADOPTIVOS E PREDILECTOS DA PROVINCIA DA CORUÑA

Este é un claro exemplo da falta de vontade política da Deputación da Coruña para acabar cos restos de simboloxía franquista. Que os militares golpistas organizadores da sublevación de 1936 na Coruña teñan 87 anos despois distincións e recoñecemento é unha vergoña e unha auténtica desidia, que non pode tolerar unha sociedade democrática.

Os militares Enrique Cánovas Lacruz, Florentino González Vallés, Luis Tovar Figueras e Pablo Martín Alonso, principais responsábeis do golpe de Estado do 18 de xullo de 1936 contra o goberno lexítimo e democrático da República, recibían a distinción de Fillos Adoptivos e Predilectos da provincia porque foron organizadores na Coruña do “movimiento salvador de la patria” e “son merecedores de pública admiración y gratitud por su actuación al frente del movimiento patriótico en La Coruña”. Xa coñecemos as consecuencias dese “movimiento patriótico y salvador de la patria”: máis de 600 persoas foron asasinadas na comarca da Coruña, cuxos nomes figuran no Memorial da avenida de Navarra na Coruña, promovido pola CRMH.

Acta da sesión da Comisión Xestora da Deputación de 5 de xaneiro de 1937, baixo a presidencia do vicepresidente Galileo Toribio:

Se leyó, y por unanimidad fue aprobada la siguiente moción del Diputado Gestor Sr. García Tizón:

Todos cuantos hemos presenciado como surgió y se ha desarrollado en La Coruña el movimiento salvador de la Patria, sabemos cuan grande es la deuda de gratitud y de admiración contraída por quienes amamos a España por encima de todas las cosas y tenemos nuestra vida material y espiritualmente arraigada en La Coruña, con los ínclitos mantenedores del orden, de la Ley, de la seguridad general, de la civilización, en suma, que, en nombre de las sagradas ideas de Dios y de Patria, supieron organizar y dejar victoriosa la resistencia contra la barbarie que amenazó a esta bella ciudad en los inolvidables días que siguieron al diociocho de julio. No es fácil de cancelar esa deuda, ni es de aquellas que merezca ser cancelada, ya que, los que somos capaces de sentirla, sabemos que es un honor del corazón tenerla por eterna en nosotros y en la generaciones que a través de nosotros hereden la memoria glorificadora que de ella debe guardarse; pero ello no obsta, antes al contrario, para que se adopten decisiones que sirvan para señalar ante la posteridad todo el elevado aprecio que el espíritu de un pueblo sabe hacer del heroísmo de unos caballeros cristianos y patriotas. Por ello, el diputado que suscribe se permite proponer a la Comisión Gestora de la Excm. Diputación que acepte y apruebe la proposición que se formula en los términos siguientes: Que se declare por esta Excm. Corporación que los Excmos. Sres. D. Enrique Cánovas, Gobernador militar, D. Luis Tovar, Jefe del Estado Mayor, D. Pablo Martín Alonso, Coronel del Regimiento de Zamora número ocho y D. Florentino González Vallés, ex-Gobernador civil de La Coruña, son merecedores de pública admiración y gratitud por su actuación al frente del movimiento patriótico en La Coruña y que, en prueba de ello, la Diputación, haciéndose intérprete de un sentir general, nombre a dichos señores hijos adoptivos y predilectos de la provincia de La Coruña”

Estes catro militares exemplifican a criminal represión, cometeron crimes contra a humanidade e a pervivencia das distincións é un claro incumprimento da Lei de Memoria Democrática.

Enrique Cánovas Lacruz

O xeneral Enrique Cánovas Lacruz (1877-1965) sublevouse na A Coruña contra o goberno da República o mesmo día 20 de xullo de 1936. Foi a máxima autoridade militar sublevada na cidade durante os primeiros meses; vogal e presidente de varios consellos de guerra con resultado de fusilamentos e encarceramentos, entre eles o que levou á morte a Pepe Miñones, ás autoridades municipais viguesas co seu alcalde á fronte e aos coñecidos irmáns Bilbatúa, tamén de Vigo. Así mesmo, presidiu o tribunal que condenou á morte a alcalde de Lavadores e a gobernador civil de Ourense, entre outros moitos. Foi tamén vogal e presidente do Tribunal Especial para a Represión da Masonería e o Comunismo durante moitos anos, condenando a varios coruñeses a prisión e a desterro. Como “premio” ocupou cargos como inspector xeral de Fortificacións, Capitanía Xeral de Valencia, Dirección Xeral da Garda Civil e Comandancia Xeral de Baleares. Participou polo tanto na sublevación, na guerra civil, e na represión física e económica de forma decidida e notábel (Informe da Comisión de Expertos da Coruña para eliminar a praza que levaba o nome deste militar golpista).

O concello da Coruña concedeulle a distinción de Fillo Adoptivo o 13 de xullo de 1943, que foi revogada no Pleno de 1-3-2010. Tamén cambiou o nome da praza General Cánovas Lacruz nun lateral de Capitanía.

Florentino González Vallés

Ingresa en 1903 na Academia de Infantería. Tenente da Garda Civil en Vilalba (1911). Foi cesado no seu destino en abril de 1936 por asistir sen autorización ao enterro do alférez da Garda Civil Anastasio de los Reyes.

Falanxista e golpista, forma parte, como tenente coronel da Garda Civil, do grupo organizador da sublevación na Coruña o 18 de xullo de 1936. Releva como gobernador civil (de 20 de xullo de 1936 a outubro de 1936) ao gobernador civil da República, Francisco Pérez Carballo, asasinado polos sublevados, e é nomeado Delegado de Orde Pública da provincia.

Despois do trunfo dos golpistas, a brutal represión era recollida así en *El Correo Gallego* de 30 de xullo de 1936: “Activa y enérgica actuación del Delegado de Orden Público en la provincia, tenente coronel de la Benemérita señor González Vallés”. Esa represión chegaba a todos os sectores sociais e o crego Andrés Ares Díaz era paseado o 3 de outubro de 1936 por negarse a entregar a milicianos falanxista os cartos recadados para as festa do Val de Xestoso (Monfero).

A represión e o control da xente chega ao extremo de esixir o saúdo fascista con “carácter obligatorio”, como recollía un bando de González Vallés, como Gobernador Civil da Coruña o 29 de agosto de 1936.

“Se establece con carácter obligatorio, como señal de adhesión a la campaña salvadora de nuestra Patria, el saludo romano, que, en su ademán de brazo en alto, recto, y mano extendida, lleva la significación de franqueza, cordialidad y energía, características de la nueva y vieja España; saludo

que representa nuestra descendencia de la civilización latina, luz del mundo, y que es hoy símbolo de fraternidad en los pueblos encendidos de amor patrio, que han tenido la fortuna de librarse de la esclavitud marxista. Los elementos de las Milicias armadas, aisladamente, se considerarán también obligados al empleo de igual saludo, por estimarse éste como la forma de adherirse al movimiento salvador de España”.

(*La Voz de Ortigueira*, 5-9-1936, nº 1059).

Dentro deste clima de terror e represión, Carlos Fernández Santander falaba de “vigilancia de los rojos” no seu traballo *Desde la guerra civil a la muerte de Franco*:

La falange efectuaba razzias en los domicilios particulares de los rojos para ver si estaban oyendo radios extranjeras, mayormente del bando aliado durante la Guerra Mundial. Rápidamente, se les requisaba el aparato y se les imponía una multa. Respecto a éstas, solían aparecer en los periódicos locales bajo la denominación de sanciones de orden público. Había algunas muy curiosas. Por ejemplo: A José Otero, conocido por Lolito el de las Jubias, 5.000 pesetas por desafecto al Glorioso Movimiento Nacional. A Roberto Lage Varela, 500 pesetas por ser izquierdista muy avieso y tener un trozo de bandera republicana. A Rodolfo Prego, 1.500 pesetas por insultar de forma macabra a los voluntarios de la División Azul. A Leonardo Loureda, 250 pesetas por hacer críticas al paso de una procesión. A Luis García, 500 pesetas por hacer manifestaciones contra la falange y emplear un lenguaje nauseabundo.

A Coruña 800 años en primera plana, editado pola *Asociación de la Prensa de La Coruña* en 2009.

O Pleno da corporación municipal da Coruña de 10 de outubro de 1936 distinguía ao ditador Franco como Fillo Predilecto e Predilectísimo, sendo González Vallés o Gobernador Civil. Por outra parte, na manifestación celebrada días antes, o 3 de outubro de 1936, González Vallés esixía “obediencia ciega al Salvador de la Patria”, como recollía Carlos Fernández (*La Voz de Galicia*, 29-11-2004).

Entre o 15 de agosto de 1936 e o 29 de outubro dese ano foron asasinados 239 persoas en execucións extraxudiciais na zona de Ferrol no mandato sanguíneo do tándem formado por González Vallés e Victoriano Suanzes (capitán da Garda Civil e fillo dun almirante ferrolán) como Delegado de Orde Pública de Ferrol, segundo recollen os historiadores Eliseo Fernández e Xosé Manuel Suárez no libro “Os nomes do terror”.

Despois do seu cese –parece ser que pola implicación dun fillo en actividades de extorsión económica– González Vallés era nomeado Delegado de Orde Pública de San Sebastián, Xefe da Comandancia da Garda Civil de León, Lugo (abril de 1937), A Coruña (febreiro de 1938), Santander e Pontevedra, até o seu falecemento o 28 de novembro de 1938.

Luis Tovar Figueras

Tenente coronel. O 18 de xullo era Xefe de Estado Maior Provisional de Capitanía. Na mañá do 20 de xullo é destituído polo xeneral Enrique Salcedo Molinuevo, Xeneral Xefe da VIII División Orgánica, porque coñecía a súa implicación no golpe de Estado, pero os sublevados detiveron a Salcedo e tamén ao xeneral Rogelio Caridad Pita, Gobernador Militar, que foron trasladados ao Castelo de San Felipe de Ferrol no buque correo Plus Ultra, xulgados en consello de guerra o 24 de outubro, acusados de “traición”, condenados a morte e fusilados o 9 de novembro de 1936. Luis

Tovar foi quen ordenou o bombardeo desde O Parrote do Goberno Civil da Coruña, situado no que hoxe é o Teatro Rosalía.

Pablo Martín Alonso

Nado en Ferrol o 10-6-1894. Militar golpista e ministro na ditadura. Despois da proclamación da II República o 14 de abril de 1931, participa en 1932 na sublevación do xeneral Sanjurjo en Sevilla, coñecida como a “Sanjurjada”. Despois do fracaso foi detido e amnistiado en febreiro de 1936. Como coronel recibe o mando do Rexemento de Infantería Zamora nº 8 con guarnición na Coruña e como persoa de máxima confianza dos conspiradores, participa o 18 de xullo de 1936 na sublevación contra o goberno da República. Organiza as columnas que se trasladan desde Galicia até Oviedo, participando na fronte de Asturias, Teruel e Levante. A finais de 1939 dirixiu a represión contra a guerrilla en Asturias.

Foi Xefe da Casa Militar de Franco e Director Xeral da Garda Civil. Cando acada o grao de Tenente Xeral é nomeado Capitán Xeral de Cataluña (1957-1962), e Ministro do Exército desde o 10 de xullo de 1962 até o seu falecemento en Madrid o 11 de febreiro de 1964.

Unha Orde da Ministra de Defensa Carmen Chacón de decembro de 2009 cambiaba o nome da Academia General Básica de Suboficiales de Tarn (Lleida) que levaba o nome de General Martín Alonso.

ANÁLISE COMPARATIVA DA SIMBOLOXÍA FRANQUISTA

No salón de sesións da Deputación da Coruña están os retratos de sete presidentes da Deputación na ditadura (**Juan José Barcia Goyanes, Emilio Romay Montoto, Diego Delicado Maraño, Rafael Puga Ramón, Ángel Porto Anido, Lino Rodríguez Madero e Manuel Fraga Solar**), xuntamente cos elixidos democraticamente e sen ningún tipo de diferenciación. A Deputación de Lugo (goberno PSOE-BNG) xa retirou os retratos dos presidentes da Deputación na ditadura da sala de sesións.

Puga Ramón, presidente da Deputación da Coruña na ditadura, ten unha rúa en O Barqueiro. A deputación non ten a competencia para retirar esa rúa, pero si podería aprobar pedir ao concello de Mañón a súa retirada. Por outra parte, numerosos concellos retiran as rúas de presidentes das deputacións. Así, o concello de Sevilla, alcaldía do PSOE, acordaba en 2008 eliminar a rúa Benjamín Burín, presidente da Deputación de Sevilla na ditadura e despois ministro de Agricultura. O concello de Cádiz retiraba a rúa Gabriel Matute, presidente da Deputación de Cádiz en 1936, cos votos a favor de Adelante Cádiz e PSOE.

O xeneral golpista **Enrique Cánovas Lacruz** é Fillo Adoptivo da provincia, cando o concello da Coruña (goberno PSOE-BNG) xa eliminou en 2009 o nome da praza deste golpista e retiroulle a distinción de Fillo Adoptivo. Son tamén Fillos Adoptivos da provincia numerosos militares golpistas: **Florentino González Vallés, Luis Tovar Alonso e Pablo Martín Alonso** (ministro na ditadura); **Francisco Delgado Serrano e Fermín Gutiérrez de Soto** ocuparon a Capitanía Xeral de Galiza na ditadura e no concello da Coruña xa retiraron a estes dous últimos xenerais as

distincións honoríficas. Tamén conservan a distinción de Fillo Predilecto o golpista **José María Rivero de Aguilar Otero e Francisco Núñez Rodríguez**, Capitán Xeral de Ferrol. A Deputación de Barcelona retiraba o 30 de xuño de 2016 a Medalla de Ouro a dous golpistas: Capitán Xeral José Moscardó Ituarte e Capitán Xeral Agustín Muñoz Grandes. O concello de Cádiz, votos a favor de Adelante Cádiz e PSOE, retiraba en decembro de 2021 as rúas de militares golpistas: General García Escámez, Almirante Vierna, Carlos Haya, Ramón Franco, García Morato; ou relacionadas coa sublevación fascista de 1936 como Ejército de África.

Un numeroso grupo de gobernadores civís na ditadura reciben as distincións de Fillo Adoptivo, Fillo Predilecto ou Medalla de Ouro da provincia da Coruña: **Rafael Hierro Martínez**, Fillo Adoptivo (xa retiraron a distinción na Coruña); **José Manuel Pardo Santayana**, Fillo Adoptivo; **Cristobal Graciá Martínez**, Fillo Adoptivo; **Diego Salas Pombo**, Fillo Adoptivo (o concello de Valencia, con goberno Compromís-PSOE, retiroulle a Medalla de Ouro); **Evaristo Martín Freire**, Medalla de Ouro. A Deputación de Valencia (goberno de PSOE e Compromís) retiraba a Medalla de Ouro da provincia o 18 de xullo de 2016 a dous gobernadores na ditadura: Jesús Posada Cacho, Gobernador Civil de Valencia entre 1960 e 1962 (pai do ex-presidente do Congreso Jesús Posada) e a Antonio Rueda y Sánchez-Malo Gobernador Civil de Valencia entre 1962 e 1973. Madrid tamén eliminou a avenida Conde de Mayalde (José María Finat y Escrivá de Romaní), que fora Gobernador Civil de Madrid. Por outra parte, ten a distinción de Medalla de Prata da provincia Javier Pardo Bedía, vicepresidente da Deputación da Coruña na ditadura. O concello de Cádiz, votos a favor de Adelante Cádiz e PSOE, retiraba a rúa Julio Rico Sanz, gobernador civil de Cádiz (1968-1969)

O xeneral **Constantino Lobo** é Fillo Predilecto da provincia, pero As Pontes (alcaldía de Valentín González Formoso, actual presidente da Deputación da Coruña, xa retirou a este golpista a Medalla de Prata en 2009).

Tamén é Fillo Predilecto o militar golpista **Salvador Moreno Fernández**, cando o concello de Pontevedra (voto a favor de BNG e PSOE) xa eliminou a rúa deste Almirante golpista en 2002 (hoxe é Rosalía de Castro). O ministerio de Defensa, despois dunha denuncia da CIG, por incumprimento da Lei de Memoria Histórica, cambiaba en Pontevedra en maio de 2021 o centro de ensino Salvador Moreno, que depende de Defensa, por Juan Sebastián Elcano. En Marín, alcaldía do PSOE, cambiaban o IES Salvador Moreno por IES Illa de Tambo. O concello de Ferrol retirou a súa rúa en 1981 (hoxe Irmandiños). O Ministerio de Defensa retirou a súa rúa do Arsenal Militar de Ferrol

Un grupo de ministros dos gobernos da ditadura franquista conservan distincións honoríficas da Deputación da Coruña: **José Antonio Girón de Velasco**, Fillo Predilecto (xa retiraron distincións honoríficas a este significado falanxista, entre outros moitos, os concellos da Coruña, Cedeira e As Pontes); o concello de Cádiz retiroulle a distinción de Fillo Adoptivo, cos votos a favor de Adiante Cádiz e PSOE, e retiraba tamén a rúa Fernández Ladreda, ministro na ditadura. **Gonzalo Fernández de la Mora**, Fillo Adoptivo (xa non é Fillo Predilecto de Santiago por acordo do Pleno de 19 de xullo de 2018 e Cedeira retiroulle a distinción de Fillo Adoptivo); **Cirilo Cánovas García**, Fillo Adoptivo (o concello de Valencia, con goberno Compromís-PSOE, retiráballe a distinción o 28 de xullo de 2016);

Fernando Suárez de Tangil é Fillo Adoptivo da provincia da Coruña, pero perdía en Burgos, alcaldía do PP, a distinción de Fillo Adoptivo por unanimidade en outubro de 2017; Palencia e Alacante tamén retiraban as distincións por sentenza xudicial; e Cádiz (voto a favor de Adelante Cádiz e PSOE) retira en decembro de 2021 a distinción de Fillo Predilecto; a Lei de Memoria Democrática retiráballe o título nobiliario de “Grandeza de España. **Laureano López Rodó**, Fillo Adoptivo (o concello de Santiago retiraba as distincións de Alcalde Honorario e Fillo Adoptivo o 19 de xullo de 2018). **Manuel Fraga**, Fillo Adoptivo da provincia desde 1965, cando era ministro da ditadura, distinción que xa foi retirada polo Pleno de Ferrol o 25 de abril de 2019 (voto a favor do PSOE, Ferrol en Común e BNG) e polo pleno de Cedeira (alcaldía do PSOE). Gonzalo Caballero, secretario xeral dos socialistas galegos apoiaba a decisión dos seus compañeiros de Ferrol e A Coruña, sinalando que había que distinguir dúas etapas, a ditadura e a democracia, e que esas distincións de Fillo Adoptivo na etapa da ditadura “teñen todo o rexeitamento” do PSdeG.

Teñen distincións honoríficas significados fascistas, golpistas e falanxistas que participaron na represión como **Antonio Pedrosa Latas**, Fillo Adoptivo (Lugo retiroulle a Medalla de Ouro en 2015 e Viveiro cambiaba en 2018 o CEIP en Celeiro), **José Fariña Ferreño**, Fillo Predilecto (o concello de Cádiz, cos votos a favor de Adelante Cádiz e PSOE, retiroulle unha praza en decembro de 2021 e a distinción de Fillo Adoptivo) e **Enrique Salgado Torres**, Fillo Predilecto (o concello de Ferrol, alcaldía do PSOE, retiroulle unha rúa en 1981).

Pedro Barrié de la Maza ten a Medalla de Ouro da provincia da Coruña, pero o concello de Sada (voto a favor de Sada Maioría, BNG, PSOE e Alternativa dos Veciños) retiráballe en 2021 a avenida e a distinción de Fillo Adoptivo. Ares cambiaba en 2016, alcaldía do PSOE, o CPI Conde de Fenosa por CPI As Mirandas. O concello de Corcubión, alcaldía do PSOE, retiraba a Barrié a distinción de Fillo Adoptivo en 2022. A Lei de Memoria Democrática retiráballe o título nobiliario de “Conde de Fenosa”.

Dous presidentes da Deputación da Coruña na ditadura dan nome a centros de ensino, dependentes da deputación: **IES Rafael Puga Ramón** e **Fogar Infantil Emilio Romay** (Romay Montoto é tamén Fillo Predilecto). O Pleno da Deputación de 26 de outubro de 2018 aprobaba o cambio do IES Calvo Sotelo, que dependía da deputación, por IES Rosalía Mera. Sendo presidente da Xunta Manuel Fraga cambiouse o nome do IES Diego Delicado, presidente da Deputación da Coruña na ditadura, por IES Urbano Lugo. O concello de Sevilla acordaba por unanimidade en 2017 retirar o nome de CEIP Benjamín Burín, presidente da Deputación de Sevilla na ditadura.

O Congreso dos Deputados aprobaba a Lei 20/2022 de 19 de outubro, de Memoria Democrática (BOE de 20 de outubro de 2022), que recolle a eliminación de títulos nobiliarios a franquistas, entre eles o de Conde de Fenosa. Se é retirada por lei esta distinción, tería plena xustificación a retirada doutras distincións a **Pedro Barrié de la Maza**, entre elas a **Medalla de Ouro** da provincia da Coruña, concedida na ditadura en 1971.

Por todo o exposto,

SOLICITA

QUE ANTES DAS ELECCIÓNS MUNICIPAIS DO 28 DE MAIO DE 2023 MANIFESTE COMO PRESIDENTE O COMPROMISO POLÍTICO DE ELIMINAR 38 SÍMBOLOS FRANQUISTAS DA DEPUTACIÓN DA CORUÑA ANTES DE ACABAR 2023.

Petición que presenta para que se cumpra a Lei de Memoria Democrática de outubro de 2022, os acordos do Pleno da Deputación da Coruña, do Parlamento Galego e da sentenza do Tribunal Supremo de 15 de decembro de 2022, tendo en conta a Orde de Ministerio de Defensa de decembro de 2009, a Resolución do Consello Escolar do Estado, así como o programa marco do PSOE para as eleccións municipais.

Adianto que, no caso de non ser atendida esta petición, enviarei escrito ao Ministerio de Presidencia Relacións coas Cortes e Memoria Democrática para que a sinalada simboloxía franquista de Deputación da Coruña sexa incorporada ao catálogo de símbolos e elementos contrarios á memoria democrática, como establece o artigo 36 da Lei de Memoria Democrática.

Reciba un cordial saúdo.

A Coruña, 8 de maio de 2023.

Asdo. Manuel Monge González manolomongegonzalez@gmail.com